

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра французької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Освітня програма «Французька мова і література, англійська мова, переклад»

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша - французька

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Міжкультурна комунікація
Викладач (-і)	Проф. Бігун Ольга Альбертівна
Контактний телефон викладача	0342 52 08 43
E-mail викладача	olga.bigun@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pro .
Консультації	Понеділок 15.00 ауд. 805
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «<i>Основи міжкультурної комунікації</i>» належить до циклу вибіркових дисциплін, викладається у III семестрі навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти для спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша - французька. Навчальна дисципліна знайомить студентів із засадничими етапами і особливостями розвитку міжкультурної комунікації як галузі наукового знання в умовах сучасної глобалізації. Вона забезпечує особистісний і професійний розвиток студента та спрямована на формування бікультурної або мультикультурної особистості в сучасному глобальному світі. Основними організаційними формами навчання є лекційні та практичні заняття. Лекції покликані підвищити інтерес студентів до глибшого самостійного вивчення питань курсу. Практичні заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, формують у студентів систему поглядів щодо комунікації між представниками різних національних і лінгвокультурних спільнот, мовним стереотипам і нормам поведінки, усталеним моделям сприйняття та оцінювання явищ та предметів представниками різних народів та культур. Лекційна тематика базується на принципових положеннях міжкультурної комунікації, лінгвістики, психології, культурології і має науково-пізнавальну спрямованість. На практичних заняттях розглядаються найбільш проблемні питання курсу і у вигляді дискусій, так і у формі доповідей і презентацій студентів. Курс викладається французькою мовою, завершується заліком.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «<i>Основи міжкультурної комунікації</i>» знайомить з розвитком сучасних наукових концепцій, понять, методів і технологій міжкультурного спілкування.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомлення з різними теоретичними підходами до теорії міжкультурного спілкування і різними методологіями вирішення міжкультурних проблем; – навчання вільно оперувати основними термінами й положеннями теорії міжкультурної комунікації; – розширення діапазону навичок вербальної та невербальної комунікації; – навчання обирати певний тип поведінки й поводитися відповідно до оточуючого культурного середовища; – напрацювання навичок продуктивного спілкування в незнайомому культурному оточенні; – навчання розпізнаванню стресу, що отримує кожен, хто опиняється в незнайомому середовищі, та вмінню управляти ним; – напрацювання вміння застосовувати дослідження з теорії міжкультурної комунікації 	

до вирішення сучасних лінгвістичних проблем.
 – ознайомити з методами дослідження міжкультурної комунікації.

4. Результати навчання (компетентності)

Освоєння дисципліни сприяє формуванню академічних та інтегральних (соціолінгвістичних, дискурсивних) компетентностей студента:

- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
- Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

У результаті навчання студенти повинні:

- Застосовувати сучасні методики та інноваційні технології для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі.
- Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
- Знаходити оптимальні шляхи ефективною взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
- Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату, організації успішної комунікації, здійснення фахового перекладу.
- Здійснювати міжмовну і міжкультурну усну та письмову комунікацію, обмін інформацією

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
практичні	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
3	035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша - французька.	2	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання

<p>Тема1. Міжкультурна комунікація як галузь наукового знання і навчальна дисципліна: Мета і завдання курсу «Основи міжкультурної комунікації» як навчальної дисципліни. Актуальність вивчення проблем міжкультурної комунікації.</p> <p>Становлення міжкультурної комунікації та її місце в системі гуманітарних наук: Предмет, об'єкт та суб'єкт міжкультурної комунікації.</p> <p>Тема 2. Поняття і сутність міжкультурної комунікації. Основні теорії міжкультурної комунікації: Основні підходи до визначення поняття «міжкультурна комунікація». Комунікація і спілкування: спільне, відмінне.</p>	<p>Лекція 1</p> <p>Практичне заняття 1</p> <p>Лекція 2.</p>	<p>Згідно зі списком рекомендованої літератури</p> <p>.</p> <p>.</p>	<p>2 год</p> <p>.</p> <p>2 год.</p> <p>2 год.</p>		<p>Згідно з розкладом</p>
<p>Тема 3. Шляхи засвоєння іншої культури: Об'єктивні засновники багатоманітності культур. Проблема «чужерідності» культури. Механізми інкультурації</p>	<p>Лекція 3</p>		<p>2 год</p>		

<p>Тема 4. Комунікація та зустріч культур: Зіткнення культур як особливий різновид культурного контакту. Зіткнення культур в різних сферах суспільного життя.</p> <p>Міжкультурна й етнокультурна компетенція, їхні складники: Мовна репрезентація стереотипів. Прецедентні феномени, їхня роль в міжкультурній комунікації. Символи, архегипи, міфи, їхня роль в міжкультурній комунікації. Паравербальні засоби в міжкультурній комунікації. Принципи етноцентризму та культурного релятивізму в теорії міжкультурної комунікації.</p>	<p>Лекція 4</p> <p>Практичне заняття 2</p>		<p>2 год</p> <p>2 год</p>		
<p>Тема 5. Міжкультурна комунікація та міжкультурна компетентність у вивченні мов: Поняття комунікативної компетенції. Структура комунікативної компетенції. Поняття і сутність толерантності. Толерантність як результат МКК. Інтолерантність.</p>	<p>Лекція 5</p>		<p>2 год</p>		

<p>Міжкультурна компетенція в міжкультурній комунікації: її рівні, засоби підвищення. Практичні рекомендації К. Ситарама й Р. Когделла щодо підвищення результативності міжкультурної комунікації.</p>	<p>Практичне заняття 3</p>		<p>2 год</p>		
<p>Тема 6. Види, типи, форми, моделі міжкультурної комунікації: Види моделі міжкультурної комунікації: вербальна МКК, невербальна МКК, паравербальна МКК. Специфіка вербальної комунікації. Форми вербальної комунікації. Стили вербальної комунікації та її контексти. Сутність невербальної комунікації та її контексти. Сутність невербальної комунікації та її форми: кінесика, проксеміка, окулістика, такесика, хрономіка, сенсоріка. паравербальна комунікація. Види паравербальної комунікації: просодика і екстралінгвістика.</p>	<p>Лекція 6</p>		<p>2 год</p>		
<p>Тема 7. Проблема розуміння міжкультурній комунікації. Міжкультурні конфлікти та шляхи їх</p>	<p>Практичне 4.</p>		<p>2 год.</p>		

<p>подолання. Поняття розуміння в міжкультурній комунікації. проблема сприйняття в МКК. Взаємодія і взаєморозуміння. Основні прийоми та способи досягнення взаєморозуміння.</p>					
<p>Аттракція в міжкультурній комунікації. Атрибуція та її роль в МКК. Природа міжкультурних конфліктів та їх види. Засоби подолання міжкультурних конфліктів. Поняття комунікативної компетенції. Структура комунікативної компетенції.</p>	<p>Практичне заняття 5</p>		<p>2 год</p>		
<p>Тема 8. Поняття національного характеру: Особливості менталітету. Міжкультурна комунікація як інтегрована галузь, яка передбачає залучення для її потреб категорій, що сформувались в інших суміжних науках: етнос, народ, нація, ментальність, національний стереотип, прототип, архетип, символ, культурний код, національна картина світу.</p>	<p>Практичне 6.</p>		<p>2 год.</p>		

<p>Тема 9. Соціокультурна коректність та міжкультурна комунікація: Соціокультурна компетенція як елемент міжкультурної комунікації. Прагматична функція міжкультурної комунікації. Поняття «мультикультуралізму». Світ як «global village».</p>	<p>Практичне 7..</p>		<p>2 год</p>		
<p>Тема 10. Актуальні проблеми міжкультурної комунікації в сучасному світі: Міжкультурна комунікація в умовах глобалізації. Розвиток глобалізаційних процесів та суперечливий характер діалогу культур.</p> <p>Етнокультурні конфлікти та їх наслідки для процесів міжкультурної комунікації Посилення міграційних процесів та потреба у нових формах міжкультурної та міжетнічної взаємодії.</p> <p>Підсумкова контрольна робота</p>	<p>Практичне 8.</p> <p>Практичне заняття 9</p> <p>Залік</p>		<p>2 год</p> <p>2 год</p>		
6. Система оцінювання курсу					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Система контролю знань студентів здійснюється через:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) усне опитування на практичних заняттях, (2) тестові завдання, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу, (3) контроль самостійної роботи - реферат, презентація із запропонованих тем курсу; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал курсу.
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал курсу.</p> <p>Тест складається з 30 завдань формату «множинний вибір», виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів соціокультурної та соціолінгвістичної компетенції. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Виправлений з неправильної на правильну – 0,5 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.</p> <p>Зразок завдання підсумкової контрольної роботи (тесту):</p> <ol style="list-style-type: none"> La communication interculturelle est <ol style="list-style-type: none"> l'étude de la communication interpersonnelle entre individus de cultures différentes; l'étude de la communication interpersonnelle entre individus de cultures rapprochées; l'étude de l'interférence interpersonnelle entre individus de cultures rapprochées; l'étude de la communication interpersonnelle entre groupes de cultures rapprochées <p>.....</p> <p>30. Ce savant dit, que la compétence communicative interculturelle exige certaines attitudes, connaissances et aptitudes en plus de la compétence linguistique, sociolinguistique et discursive. Qui est-ce?</p> <ol style="list-style-type: none"> Michael Byram; Van Ek; Dell Hymes; Jürgen Beneke <p>Перелік питань, які виносяться на підсумкову контрольну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> Актуальність вивчення проблем міжкультурної комунікації. Становлення міжкультурної комунікації та її місце в системі гуманітарних наук. Предмет, об'єкт та суб'єкт міжкультурної комунікації. Методологія та понятійний апарат міжкультурної комунікації. Поняття і сутність міжкультурної комунікації. Основні теорії міжкультурної комунікації. Основні підходи до визначення поняття “міжкультурна комунікація”. Функції, манера та стиль спілкування. Об'єкт та суб'єкт спілкування й комунікації. Структура міжкультурної комунікації. Основні детермінанти міжкультурної комунікації. Поняття контексту міжкультурної комунікації (Е.Холл, Г.Ховштеде, Е.Хирш). Шляхи засвоєння іншої культури. Об'єктивні засновники багатоманітності культур. Проблема “чужерідності” культури. Соціалізація. Інкультурація. Механізми інкультурації (культурна трансмісія). Акультурація в міжкультурній комунікації. Основні форми акультурації. Культурна адаптація.

	<p>18. Культурний шок.</p> <p>19. Модель засвоєння “чужої” культури М.Беннета.</p> <p>20. Культурна ідентичність.</p> <p>21. Етноцентризм та його різновиди.</p> <p>22. Міжкультурна комунікація та міжкультурна компетентність у вивченні мов.</p> <p>23. Поняття комунікативної компетенції. Структура комунікативної компетенції.</p> <p>24. Поняття і сутність толерантності. Толерантність як результат міжкультурної комунікації. Інтолерантність.</p> <p>25. Міжкультурна компетенція в міжкультурній комунікації, її рівні, засоби підвищення.</p> <p>26. Практичні рекомендації К.Ситарама й Р.Когделла щодо підвищення результативності міжкультурної комунікації.</p> <p>27. Види моделі міжкультурної комунікації: вербальна МКК, невербальна МКК, паравербальна МКК.</p> <p>28. Специфіка вербальної комунікації. Форми вербальної комунікації. Стили вербальної комунікації та її контексти.</p> <p>29. Сутність невербальної комунікації та її контексти.</p> <p>30. Сутність невербальної комунікації та її форми: кінесика, проксемика, окулістика, такесика, хрономіка, сенсорика. паравербальна комунікація.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Усне опитування з теми практичного заняття; • Тестові завдання формату «множинний вибір», які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з теми семінарського заняття. <p>Усне опитування реалізує поточний облік успішності студентів на основі п'ятибальної шкали оцінок за виконання того чи іншого виду завдання. Так,</p> <p>5 балів студент отримує за вичерпну відповідь з теоретичного питання, яке розглядається, за умови її оформлення відповідно до норм усного англійського мовлення.</p> <p>4 бали – за повну відповідь, проте з однією-двома змістовими неточностями, незначною кількістю мовних помилок.</p> <p>3 бали – за неповну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей і незначну кількість мовних помилок.</p> <p>2 бали – за часткову, з грубими змістовими недоліками відповідь, або за її невідповідність питанню чи відсутність взагалі; відповідь, що містить значну кількість помилок, які порушують акт комунікації, унеможливають розуміння змісту висловленого.</p> <p>1 бал - за відповідь, що не розкриває питання або відсутність відповіді.</p> <p>Тестові завдання: 5/10 завдань формату «множинний вибір», виконання яких передбачає вибір правильного варіанту відповіді на питання теми, що розглядається на семінарському занятті. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Виправлений з неправильного на правильний – 0,5 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.</p> <p>Зразок завдання тесту до теми:</p> <p>1. Dans «la théorie de la négociation de l'identité», la communication interculturelle;</p> <p>a) résulterait d'une adaptation entre les identités des intervenants au cours d'une interaction;</p>

	b) résulterait d'une négociation entre les identités des intervenants au cours d'une interaction; c) résulterait d'une atmosphere amicale entre les identités des intervenants au cours d'une interaction.				
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови отримання не менше 32 балів за аудиторну та самостійну роботу				
	Контроль	Аудитор на робота	Самостійна робота	Підсумкова контрольна робота	Усього
	Максимальна к-ть балів	50	20	30	100

7. Політика курсу

Курс викладається французькою мовою.

Максимальна сума балів, яка присвоюється студентові/студентці за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань (50 балів), підсумкового тестування (30 балів) і контролю самостійної роботи (20 балів).

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим складанням тем і підсумкового тесту в системі дистанційного навчання d-learn, погоджених з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження відповідних курсів на платформах Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Студенти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти іспит за відомістю № 2. На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні індивідуальних письмових робіт.

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагиату/>

Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за покликанням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні>

[документи/polozhenja/](#)

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <http://www.d-learn.pro>.

9. Рекомендована література

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації. К.: Довіра, 2007. 205 с.
3. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
4. Почепцов Г. Теорія комунікації: навч. посібник. К.: Спілка рекламистів України, 1996. 175 с.
5. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
6. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія архітектоніка, варіативність: монографія. К.: Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2002. 392 с.
7. Bull A., Loinard S. & Sulmona M.-M. Communication interculturelle: [Source électronique]. Paris: Université Dauphine, 2005. URL: http://mba-rh.dauphine.fr/fileadmin/mediatheque/site/mba_rh/pdf/Travaux_anciens/MEMOIRE-GROUPE4-communication-interculturelle.pdf
8. Byram M. Teaching and assessing intercultural communicative competence. Clevedon : Multilingual Matters LTD, 1997. 121 p.
9. Pratique traductologique et interculturalité. La Francophonie 7. Vol. 2. 2007. Universitatea Spiru Haret. 87 p.

Викладач _____ Бігун О. А.